

Participatietraject Omgevingsvisie

Uitkomsten van het participatietraject voor de Omgevingsvisie van gemeente Heerlen

Publicatiedatum: 26 september 2023

Heerle
Heerle
Heerle
Heerle

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Samenvatting resultaten participatietraject	5
3.	Visualisatie van ideeën en wensen van bewoners voor de toekomst van Heerlen	7
4.	Overzicht van belangrijke thema's voor de toekomst van Heerlen volgens professionals	9
5.	Zes belangrijke kernthema's voor de toekomst van Heerlen	10
	• Zorgen van nu, kansen voor de toekomst	10
	• Basis op orde: Heerlen als schone en goed onderhouden stad	11
	• Nieuwe verbindingen	12
	• Een groen Heerlen met volop recreatieve mogelijkheden	13
	• Verkleinen van achterstanden	13
	• Meer voorzieningen voor de jeugd	14

1. Inleiding

De gemeente Heerlen stelt samen met inwoners, ondernemers en organisaties in de stad een Omgevingsvisie op. Dat is een visie over wat voor stad Heerlen in de toekomst wil zijn. Om te achterhalen wat belangrijke aandachtspunten zijn, heeft de gemeente Heerlen aan inwoners, ondernemers en organisaties (belanghebbenden) om hun mening gevraagd.

Waar moet de gemeente Heerlen de komende jaren aan werken? Wat moet er veranderen in wijken en de gemeente Heerlen als geheel?

De gemeente heeft voor dit participatietraject verschillende activiteiten georganiseerd waar mensen hun wensen en ideeën konden delen:

- **Online vragenlijst (29 maart tot 14 april 2023)**
Via deze weg hebben meer dan 2.600 inwoners hun reactie achtergelaten.
- **Gesprekken op straat (6 februari 2023)**
We hebben 17 bewoners op straat gesproken. Van deze gesprekken is een video gemaakt.
- **Stakeholderbijeenkomst (20 april 2023)**
Op de bijeenkomst waren 37 professionals en ondernemers werkzaam in Heerlen aanwezig, van 29 verschillende organisaties en bedrijven.
- **Bewonersbijeenkomsten (25 mei, 1 juni, 8 juni, 15 juni 2023)**
Er hebben vier gesprekken in verschillende stadsdelen plaatsgevonden, waaraan 51 bewoners hebben deelgenomen.

Alle verslagen van de bijeenkomsten, de uitkomsten van de online vragenlijst en de video van de gesprekken op straat zijn te bekijken op www.heerlen.nl/omgevingsvisie.

Via de Stadskrant, de webpagina (www.heerlen.nl/omgevingsvisie) en sociale media hield de gemeente Heerlen belanghebbenden op de hoogte van hun mogelijkheden om mee te denken.

Overzicht van wensen en ideeën

In dit document zijn de wensen en ideeën van inwoners, ondernemers en belanghebbenden verzameld. Hun input is zo mogelijk gevisualiseerd. Daarnaast zijn er uit een uitgebreide analyse van alle input, 6 thema's gekomen die belangrijk zijn voor de toekomst van Heerlen. Dit is voor de gemeente belangrijke inbreng bij het opstellen van de Omgevingsvisie.

2. Samenvatting resultaten participatietraject

Het participatietraject voor de Omgevingsvisie van Heerlen heeft mooie inzichten en ideeën opgeleverd. Meer dan 2.600 inwoners, ondernemers en belanghebbenden die betrokken zijn bij hun stad, hebben hieraan meegewerkt. Er zijn zes kernthema's geïdentificeerd die volgens inwoners, ondernemers en belanghebbenden van belang zijn voor de toekomst van Heerlen.

Het eerste thema, **'Zorgen van nu, kansen voor de toekomst'**, legt de nadruk op het aanpakken van de huidige uitdagingen van Heerlen als vertrekpunt voor verbetering. Deze problemen, zoals rommel op straat, leegstand, gebrek aan betaalbare woningen, sociaal-economische verschillen en gevoelens van onveiligheid, worden gezien als kansen om de stad positief te veranderen en de basis te leggen voor een betere toekomst.

Het tweede thema, **'Basis op orde: Heerlen als schone en goed onderhouden stad'**, stelt voor om concrete verbeteringen aan te brengen die de leefbaarheid van Heerlen vergroten. Denk aan het opknappen van woningen, aanspreken van verhuurders en woningcorporaties om verantwoordelijkheid te nemen voor onderhoud en aanpakken van afvalproblemen. De focus ligt op praktische en directe verbeteringen die het dagelijkse leven van bewoners positief beïnvloeden.

Het derde thema, **'Nieuwe verbindingen'**, draait om het creëren van verbindingen binnen en buiten Heerlen die de stad vooruit kunnen brengen. Zoals betere verbindingen tussen wijken, groene boulevards die verschillende gebieden verbinden, verbeterd openbaar vervoer en nieuwe soorten verenigingen die sociale cohesie bevorderen. Hierbij wordt de geschiedenis van Heerlen ingezet om een brug te slaan tussen het verleden en de toekomst (vooruit, met de kennis van toen).

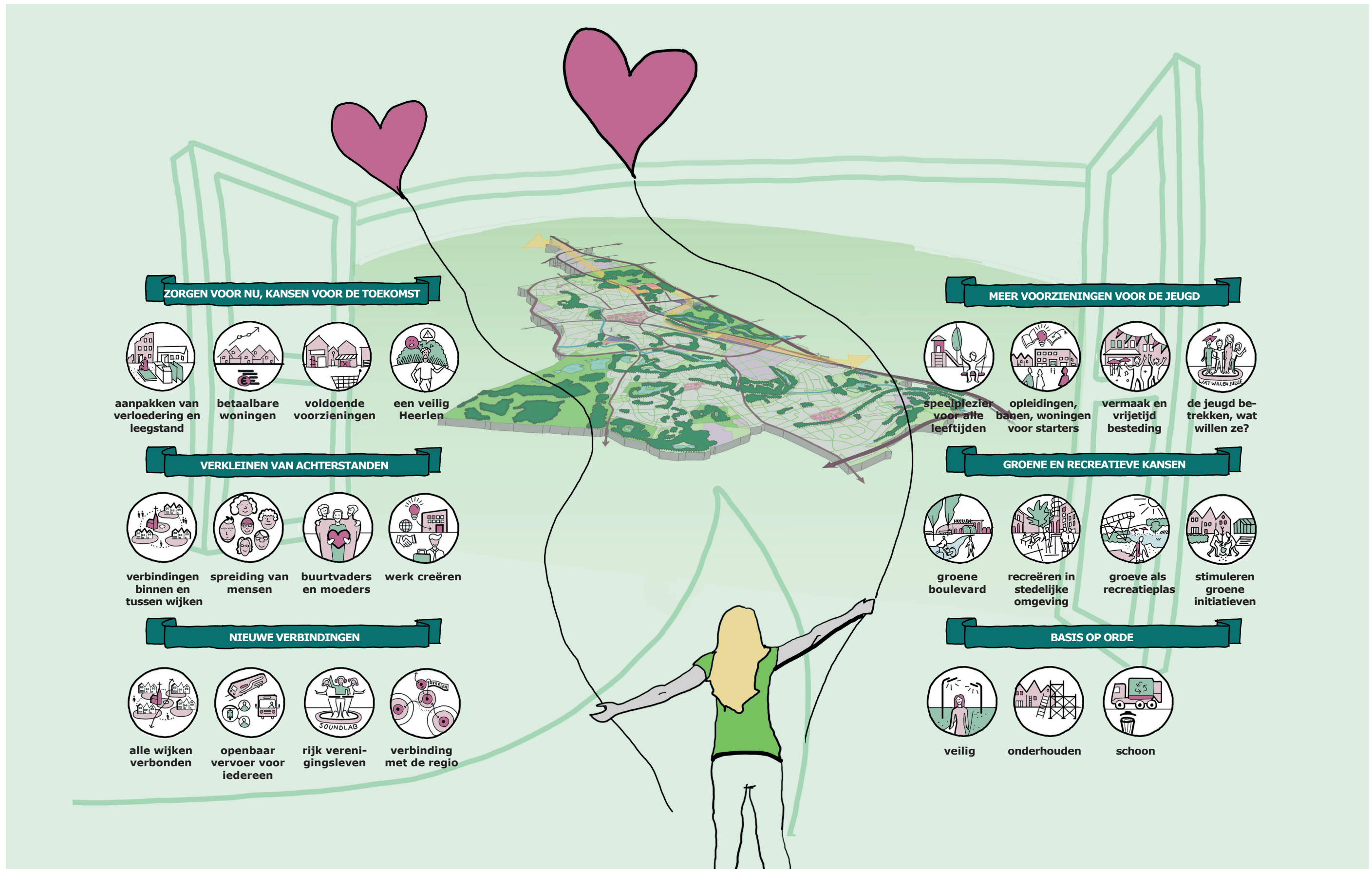
'Een groen Heerlen met volop recreatieve mogelijkheden', het vierde thema, streeft naar het behoud en de uitbreiding van het groen in Heerlen. Dit omvat het creëren van groene boulevards en recreatieve ruimtes, zoals de wens om de Sibelcogroeve te benutten als recreatieplas en het stimuleren van bewoners om groenvoorzieningen te initiëren en te onderhouden.

Het vijfde thema, **'Verkleinen van achterstanden'**, benadrukt het verminderen van sociaaleconomische verschillen in de stad. Ideeën om dit aan te pakken zijn het vergroten en verstevigen van verbindingen binnen en tussen wijken, een betere spreiding van de bevolking over verschillende gebieden, inzet van buurtvaders en -moeders, en het bevorderen van werkgelegenheid en vakopleidingen.

Tot slot vraagt het zesde thema, **'Meer voorzieningen voor de jeugd'**, om voldoende en passende voorzieningen voor kinderen en jongeren om hun binding met Heerlen te versterken. Voorbeelden zijn speelvoorzieningen, opleidings- en werkgelegenheidskansen voor jongeren, en het actief betrekken van jongeren bij het creëren van gewenste voorzieningen

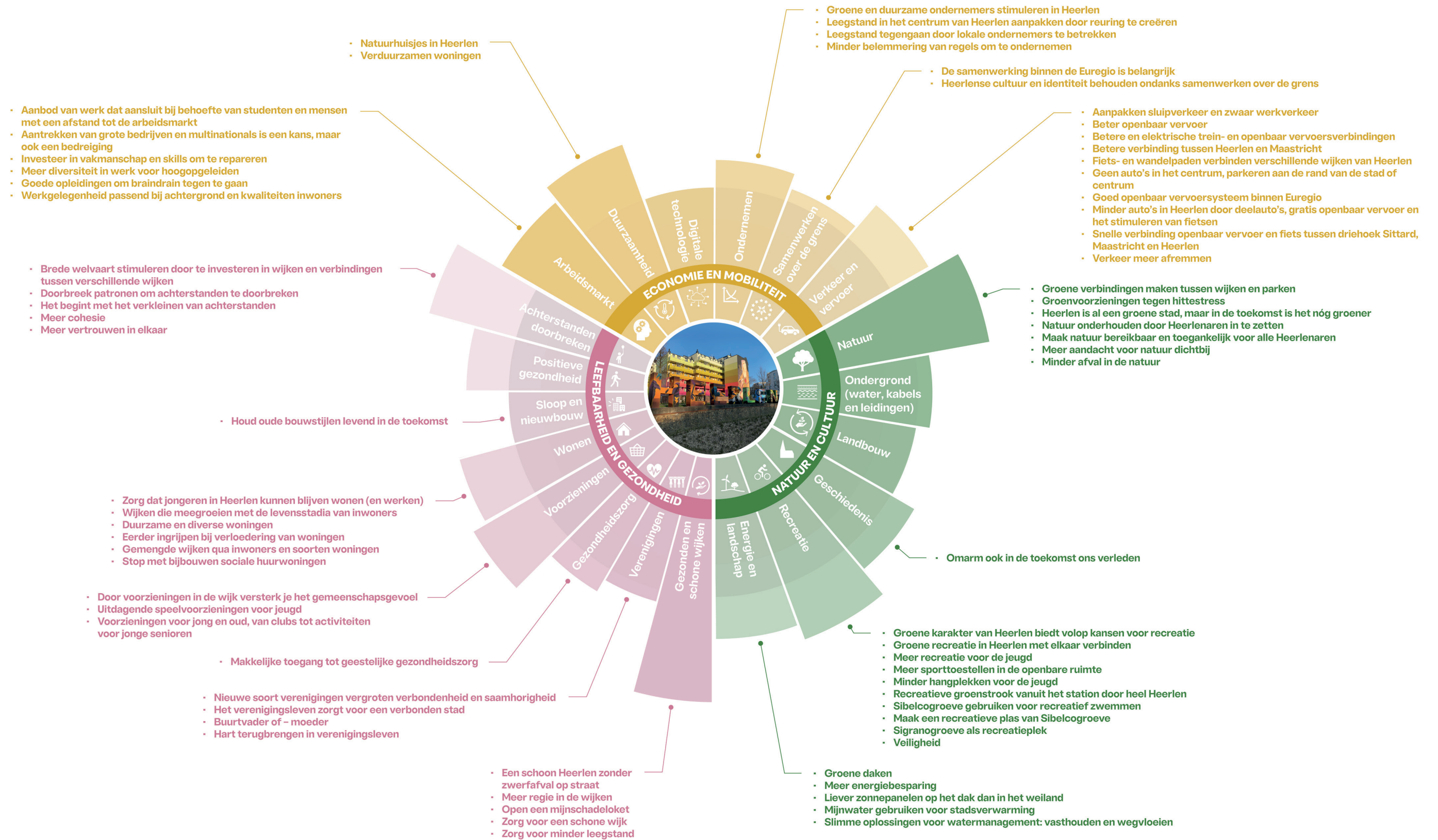
Samenvatting resultaten participatietraject

3. Visualisatie van ideeën en wensen van bewoners voor de toekomst van Heerlen

In de afbeelding op de volgende pagina zijn de wensen en ideeën over de toekomst van Heerlen van bewoners die aanwezig waren bij de 4 buurtbijeenkomsten in Hoensbroek, Heerlerheide, Heerlen-Zuid en Heerlen-Centrum samengevat. De ideeën en wensen komen voort uit de drie overkoepelende thema's die belangrijk zijn voor de Omgevingsvisie en centraal stonden tijdens de bijeenkomsten. Deze thema's zijn: Economie & Mobiliteit, Leefbaarheid & Gezondheid, Natuur & Cultuur. De lengte van de staven geven weer hoe belangrijk de deelnemers ieder onderwerp vonden: hoe langer de staaf, hoe belangrijker het onderwerp .

Heerlen

4. Overzicht van belangrijke thema's voor de toekomst van Heerlen volgens professionals

Uit de bijeenkomst met professionals (stakeholders) die werkzaam zijn in Heerlen kwamen 7 thema's die volgens de aanwezigen belangrijk zijn voor de toekomst van Heerlen. Per thema zijn toekomstwensen geformuleerd voor Heerlen in 2050. Hieronder is een overzicht van deze thema's en bijbehorende toekomstwensen opgenomen.

1. Inclusie & Participatie

- In 2050 is Heerlen een stad met gelijke kansen voor iedereen. Een inclusieve stad waar wijken met elkaar verbonden zijn en elkaar versterken. Waar mensen met verschillende achtergronden in saamhorigheid met elkaar leven.
- In 2050 is er in Heerlen nog meer ruimte voor bewonersparticipatie en het stimuleren hiervan.

2. Unieke identiteit & Verbindingen

- In 2050 is Heerlen een unieke stad, die uitgaat van zijn eigen krachten en een unieke identiteit heeft.
- In 2050 is Heerlen een stad waarin veel geïnvesteerd is en nog steeds wordt.
- In 2050 is Heerlen een stad die voorbij grenzen gaat met veel (inter)nationale connecties en verbindingen in de regio.

3. Wonen & Huisvesting

- In 2050 is Heerlen een stad met diversiteit in huisvesting in elke wijk.

4. Voorzieningen voor de jeugd

- In 2050 is Heerlen een aantrekkelijke stad voor de jeugd door het aanbod van goede voorzieningen.

5. Werk & Ondernemerschap

- In 2050 is Heerlen een stad met veel werkgelegenheid dichtbij huis.
- In 2050 is Heerlen een aantrekkelijke stad voor ondernemers om te vestigen.

6. Natuur & Landschap

- In 2050 is Heerlen een duurzame stad waar flink in de energietransitie is en wordt geïnvesteerd.
- In 2050 zijn bodem en water leidend, zodat er klimaatadaptief wordt gehandeld in Heerlen.
- In 2050 is er in Heerlen overal groen dichtbij huis. Niet alleen om de stad klimaatbestendig in te richten, maar ook om ontmoeting te stimuleren.

7. Bereikbaarheid & Mobiliteit

- In 2050 is Heerlen een goed bereikbare stad met een goede infrastructuur. Zo is de stad voor iedereen goed toegankelijk.

5. Zes belangrijke kernthema's voor de toekomst van Heerlen

We hebben goed geluisterd naar bewoners, ondernemers en professionals. Als het aan hen ligt, moet er bij het maken van plannen voor de toekomst van Heerlen aandacht worden besteed aan de volgende zes thema's:

- Zorgen van nu, kansen voor de toekomst
- Basis op orde: Heerlen als schone en goed onderhouden stad
- Nieuwe verbindingen
- Een groen Heerlen met volop recreatieve mogelijkheden
- Verkleinen van achterstanden
- Meer voorzieningen voor de jeugd

Zorgen van nu, kansen voor de toekomst

Je kunt het niet over de toekomst van Heerlen hebben, zonder de problemen van nu te negeren. Tijdens het gehele participatietraject werd vaak benadrukt dat Heerlen voor een paar grote uitdagingen staat, die op korte termijn moeten worden aangepakt. De zorgen die nu spelen, kunnen worden gezien als vertrekpunt voor verbetering. Oftewel: kansen voor de toekomst.

De zorgen van nu zijn:

- Rommel op straat en verloedering;
- Leegstand en te weinig winkelaanbod;
- Gebrek aan betaalbare woningen, terwijl er veel leegstand is;
- Sociaal economische achterstanden tussen mensen en wijken;
- Gevoel van onveiligheid;
- Gebrek aan voorzieningen. Het gevoel dat er te weinig is in Heerlen;
- Mensen zitten vast in de problemen van nu en daardoor is het moeilijk om over de toekomst na te denken;
- Algehele ontevredenheid;
- Spanning tussen schaamte en trots als het om Heerlen gaat. Schaamte om de grote uitdagingen waar Heerlen voor staat en trots op het unieke karakter en de rijke historie van Heerlen.

“Zorg voor voldoende differentiatie in de stad. Nu gebeurt het te vaak dat inwoners met een bepaald kenmerk in dezelfde wijk wonen en leven. Dit zorgt ervoor dat deze inwoners in hun milieu vast blijven zitten. Daar moet verandering in komen om Heerlen aantrekkelijker te maken om in te wonen.”

– bewoner uit Hoensbroek

Basis op orde: Heerlen als schone en goed onderhouden stad

Het aanpakken van de zorgen die leven onder bewoners van Heerlen zijn de verbeteringen waar bewoners, ondernemers en professionals naar verlangen. Onderstaande verbeterpunten zijn geen grote dromen, maar verbeteringen (quick wins) die ervoor zorgen dat de leefbaarheid van Heerlen vergroot wordt.

Heerlen kan een schone en goed onderhouden stad worden, door:

- Woningen op te knappen en verhuurders en woningcorporaties aan te spreken op hun verantwoordelijkheid om woningen te onderhouden;
- Geen afval en rommel in wijken en de natuur;
- Onderhoud van de openbare leefomgeving;
- Aanpakken van veiligheid en armoede, bijvoorbeeld door het inzetten van buurtvaders of -moeders.

“Eerst moet de basis op orde worden gebracht. Dus dat betekent dat het in ieder geval veilig moet zijn. Dat is het nu bij ons in Heerlerheide niet overal. En dat vind ik erg jammer.”

- bewoner uit Heerlerheide

Nieuwe verbindingen

Op bijeenkomsten en in gesprekken op straat ging het vaak over verbindingen. Verbindingen binnen Heerlen op bijvoorbeeld sociaaleconomisch vlak, maar ook verbindingen tussen Heerlen en de regio. Verbindingen die Heerlen vooruit brengen. In de toekomst zien bewoners, ondernemers en professionals Heerlen als een verbonden stad.

Toekomstige nieuwe of betere verbindingen voor Heerlen zijn:

- Verbindingen tussen wijken waardoor er één Heerlen ontstaat. Dit vraagt om een betere verbinding tussen Heerlen Noord en Zuid en het gevoel dat Heerlen meer is dan alleen het centrum;
- Een groene strook door heel Heerlen heen biedt kansen om verschillende wijken te verbinden. Deze groene strook zou huidige groene gebieden in Heerlen kunnen verbinden. Als een soort groene boulevard door heel Heerlen heen;
- Goed en betaalbaar openbaar vervoer en deelmobiliteit zorgen ervoor dat bewoners van Heerlen zich makkelijk kunnen verplaatsen binnen Heerlen. Ook als dit niet vanzelfsprekend voor hen is, doordat ze bijvoorbeeld niet zo veel geld hebben;
- Verbindingen binnen de regio: een goede verbinding met het openbaar vervoer tussen Heerlen, Maastricht en Sittard én een goede verbinding tussen Heerlen en Duitsland (Euregio);
- Nieuwe soort verenigingen kunnen voor sociale cohesie zorgen. In het verleden was het verenigingsleven heel belangrijk voor Heerlen. 'Nieuwe soort' verenigingen kunnen ook in deze tijd voor saamhorigheid en verbondenheid zorgen. Denk aan een vereniging waar kan worden gegamed of waar je leert om DJ te worden;
- Verbinding tussen de geschiedenis van Heerlen en het heden is belangrijk. Veel bewoners zijn trots op de geschiedenis van Heerlen als mijnstad en ook op het Romeinse verleden. Bewustzijn van de geschiedenis is voor veel mensen een bron van trots. De uitdaging is om niet te blijven hangen in het verleden, maar een doorvertaling te maken van de geschiedenis naar het heden. Om Heerlen verder te brengen.

“Heerlen is meer dan alleen Heerlen-Centrum. Ook onze wijk, Heerlerheide, hoort erbij. En datzelfde geldt voor Hoensbroek, Heerlen-Zuid en alle andere wijken. Door meer verbinding tussen de wijken te creëren, kunnen we misschien wat van elkaar leren. Want eigenlijk spelen er in veel wijken dezelfde problemen. Laten we kijken of we die gezamenlijk kunnen aanpakken.”

- bewoner uit Heerlerheide

Een groen Heerlen met volop recreatieve mogelijkheden

Heerlen is al erg groen. Dit groene karakter kan in de toekomst worden uitgebreid, benadrukt en beter onderhouden. Het groene karakter van Heerlen is een bron van trots en waardering onder Heerlenaren. In de toekomst is Heerlen nóg groener en biedt Heerlen ruimte aan allerlei verschillende recreatiemogelijkheden.

Groene en recreatieve kansen voor Heerlen:

- Groene boulevard/strook/slinger door heel Heerlen vanuit het stationsgebied, die wandel- en fietsroutes verbindt;
- Sibelcogroeve als recreatieplas;
- Urban omgeving gebruiken als recreatieplekken en het urban karakter van Heerlen omarmen;
- Eigen initiatief stimuleren van bewoners en verenigingen voor het initiëren van groenvoorzieningen en het onderhouden ervan.

“Laat inwoners van de wijk zich ook echt eigenaar voelen van groenvoorzieningen. De scouting kun je vragen om de natuur te beheren. Je kunt verenigingen subsidiëren voor hun inzet. Je moet het samen doen.”

– bewoner uit Heerlen Centrum

Verkleinen van achterstanden

Tijdens alle participatiebijeenkomsten werd door bewoners, ondernemers en professionals benadrukt dat de sociaal economische verschillen in Heerlen groot zijn. In de toekomst willen zij dat de achterstanden in Heerlen verkleind worden.

Strategieën om achterstanden te verkleinen:

- Verbindingen binnen wijken en tussen wijken vergroten;
- Betere spreiding van mensen over verschillende wijken in heel Heerlen;
- Buurtvaders en -moeders inzetten om het gevoel van veiligheid en saamhorigheid te vergroten;
- Meer werk in de regio creëren. Ondernemerschap tegen leegstand, vakopleidingen voor praktisch geschoolden en functies voor hoogopgeleiden.

“Je zult moeten beginnen met achterstanden doorbreken. Bijvoorbeeld door de inzet van buurtvaders en -moeders; mensen die midden in de wijk staan en die daar wonen. Mensen die een bepaald gezag uitstralen en de jeugd kennen. Een soort van wijkcoaches, die meer 1 op 1 met de mensen in de wijk omgaan.”

– bewoner uit Heerlen Zuid

Meer voorzieningen voor de jeugd

Door voldoende en aantrekkelijke voorzieningen voor kinderen en jongeren, zorg je voor binding met Heerlen. Er moeten volop kansen zijn voor de jeugd in de toekomst, op allerlei vlakken. Denk aan wonen en werken, maar ook aan vrije tijd. Zorg ervoor dat jongeren zich kunnen vermaken en dat ze niet wegtrekken uit Heerlen. Geef ze de kans op een woning en een baan.

Aantrekkelijke voorzieningen voor de jeugd:

- Speelvoorzieningen voor kinderen;
- Opleidingen, banen en woningen voor jongeren en starters;
- Vraag aan jongeren van nu: wat voor voorzieningen willen jullie hebben? En doe daar iets mee.

“Wat is er voor de jeugd nu hier in Heerlen te doen? Dat is niet veel. De jeugd is de toekomst, dus we moeten hier verandering in brengen. De jeugd moet worden betrokken bij de stad, zodat ze in Heerlen blijven wonen en werken.”

- bewoner uit Hoensbroek

